

Lupta Partidului pentru înflorirea României Socialiste

de DORU POPOVICI

În nenumărate creații muzicale ale compozitorilor noștri activitatea P.C.R. este oglindită convingător, iar sub acest raport ne referim atît la lucrări corale, camerale, vocal-simfonice cît și la cele destinate scenei.

În domeniul muzicii vocale, creațiile lui Ioan D. Chirescu se reliefează pregnant. Se remarcă o bogată inventivitate melodică, derivată din cîntul popular, o armonie diatonică adecvată, unele procedee polifonice atrăgătoare și mai cu seamă o măiastră scriitură corală. Titluri cum sînt *Partidul erou*, *Spre slava Ta, partid biruitor*, *Tu, drag partid muncitoresc* și popularul imn *Republică măreață vatră*, ne apar caracteristice în această privință. Se evidențiază o bogată coloristică, sentimente variate, de la vigoarea granitică la lirismul „ce se trezește pe gură de crin“...

Exemplul său a fost preluat creator de Matei Socor, în cîntecele de masă, *Steagul Partidului*, *Să fii Partidului oștean* și *Îți mulțumim Partid iubit*, în care stilul este ceva mai armonic, ritmul mai simetric, scriitura mai densă ca sonoritate.

Mai pot fi citate în această ambianță, compoziții inspirate ca *Eliberarea* și *Cîntăm Partidul* de Vasile Popovici, *Cîntă astăzi toată țara* de Achim Stoia, *Părinte drag, partid iubit* de G. Bazavan, *Cîntecul minerilor* de Eugen Cuteanu, *Zi de August* de Diamandi Gheciu și mai ales expresivele opusuri ale lui Gheorghe Dumitrescu, dramatice și de o apreciabilă eficiență timbrală. Am fi nedrepti dacă nu am cita și cîntece ostășești pline de vigoare, emoționante omagii aduse Partidului, de către Dinu Stelian, Dumitru Eremia, Emil Lerescu, Savel Horceag, Ion Totan etc.

În generația formată în ultimele trei decenii, Radu Paladi a excelat nu numai prin melodicitatea vie, ci și prin introducerea unor procedee instrumentale în tratarea corului. *Poem de slavă Partidului*, *Trenul Griviței*, *Mîndră zi a libertății*, *Lumina Ta*, *Partid*, *Sub al Patriei drapel* sînt doar cîteva creații din lista impresionantă a compozitorului, care a dedicat multe miniaturi, ca și ample lucrări activității comuniștilor români. Pe o coordonată oarecum asemănătoare se înscriu și corurile lui Laurențiu Profeta: *Pacea popoarelor*, *Partid, iubit părinte*, *Pentru August 23*; în altele se relevă introducerea expresivă a unor intonații ale muzicii ușoare, care le conferă un plus de accesibilitate. Sergiu Sarchizov, — în

imnuri înaripate ca *August 23*, *Sub steagul marilor victorii*, *Slavă muncii*, *Cîntec pentru oșelari*, *Cîntec de slavă* — s-a impus prin vigoarea și ritmul trepidant al muzicii, totodată printr-o conducere minunată a vocilor, dovind un aparte simț al tehnicii vocale. Teodor Bratu — apropiat de spiritul folclorului — a creat piese mult îndrăgite de formațiile de amatori: astfel sînt *Partid, te cîntă azi poporul* și *Nu mai sîntem robi ai gliei*.

O mențiune specială se cuvine a o acorda lui Mircea Neagu, autor de cîntece de masă prin excelență, iar în acest context *Te cîntă Partid* rămîne o realizare demnă de o nobilă apreciere. Mai putem aminti și piese similare scrise de Vasile Timiș, Claudiu Negulescu, George Deriețeanu, Liviu Ionescu, Constantin Romașcanu și alții.

Se cuvine a reliefa aportul unor simfoniști — iar în această constelație numele lui Tiberiu Olah — autorul cîntecelor *Sub steagul slăvit* și *Partidul*, Anatol Vieru — autorul cîntecelor *Poporul cîntă* și *Țară scumpă, să trăiești* —, Cornel Țăranu — autorul imnului *Partidul* și al miniaturii *Un cîntec Partidului* — Ștefan Niculescu — autorul imnului *Floarea muncii*, ca și numele altor exponenți, ne apar mărturii grăitoare.

În ultimii ani s-au afirmat în acest domeniu și lucrările lui Vasile Donose, care îmbină lirismul cald, fremătător, cu dinamismul dus pînă la incandescență, sau prin multe din piesele lor Grigore Nica și Felicia Donceanu. Nici compozitorii de muzică ușoară, — Radu Șerban, George Grigoriu sau Temistocle Popa — nu s-au lăsat mai prejos, oferindu-ne multe melodii cantabile.

Am aruncat o scurtă privire asupra cîntecelor și imnurilor respective, fără a avea pretenția că am epuizat problema. Analizînd partiturile, vom remarca, pe de o parte, genul de marș, pe de altă parte, genul de imn, chiar de mic poem sau madrigal. În ceea ce privește limbajul, de la armonia diatonică la cea cromatică — pe fond modal — de la ritmica simetrică la cea asimetrică, de la scriitura armonică la cea polifonică — uneori foarte complexă — se remarcă o mare varietate de stiluri, totuși unitare prin conținutul puternic ancorat în contemporaneitatea României socialiste.

Imaginea Partidului Comunist Român a fost tălmăcită și în compoziții camerale. Putem

cita Cantata lui Anatol Vieru, *Lupta cu inerția*, care, mai cu seamă în secțiunea legată de emoționantele versuri ale lui Nicolae Labiș, se impune prin conținutul muzical dramatic, ce pornește de la culori mai sumbre, tinzând spre altele mai luminoase. Se remarcă o melodică cromatică modală, o polifonie bogată și o scriitură instrumentală complexă, evoluind de la cantabilitate la figurații bogate și efecte de percuție — mai ales la pian. Asemănătoare ca limbaj este și meditativa sa lucrare, simbolic intitulată *Cantata anilor lumină*, concepută în forma dialectică a sonatei tradiționale, adaptată însă spiritului înnoitor al zilelor noastre.

În muzica vocal-simfonică, Sigismund Toduță a realizat un impresionant opus: *Balada steagului*, închinat luptei unui comunist ilegalist. În această operă, melosul popular, modal, diatonic, tratat în ample forme ale artei sonore neobarocce, cu contraste bine detașate, de un „clar-obscur“ plin de forță dramatică, conturează o substanță aleasă, în care ideea sacrificiului pentru progres se reliefează pe primul plan. De la melancolia, care „urcă spre pleoape“, pînă la luminozitatea contopită cu forța unui debordant optimism, coloristica lucrării atrage atenția prin echilibrul ce se naște, prin economia de mijloace, prin apreciabilul simț al proporțiilor.

Cantata *Prind visele aripi* de Tiberiu Olah — în care discursul muzical se obține prin contopirea foarte expresivă a melosului modal cromatic, cu polifonia densă și cu orchestrația inspirată, nelipsită de vitalitatea percuției — poate fi socotită un valoros imn, închinat evenimentelor de la 23 August.

În aceeași suprafață sonoră se încadrează și prima cantată de Ștefan Niculescu, cu un mai pronunțat spirit optimist. Un specific liric — cu mijloace de expresie similare — se evidențiază în Cantata *Comunistul* de Andreas Porfetye, în deosebi inspirata cantată de George Draga, *Se construiește lumea noastră*, în timp ce o sinteză serial modală, de o vigoare vulcanică, definește Cantata lui Cornel Țăranu, *Cîntare unui ev aprins*.

În genul oratoriului, un suflu revoluționar, — elemente folclorice pe un fond neoromantic se contopesc armonios, — se degajă din compoziția lui Sergiu Sarchizov, *Pe lespedeă croilor*. Constantin Palade ne-a oferit în această privință *Grivița luptătoare* și *Comunistul* — lucrări ce s-au impus prin tratarea folclorului într-un stil simplu, cantabil, preluându-se cu originalitate tipul de prelucrare de cînt popular oferit de Paul Constantinescu. Radu Paladi a creat în acest sens *Oratoriul Eliberării*. Cel mai important exponent al genului de „oratoriu eroic“ rămîne indiscutabil Gheorghe Dumitrescu — *Grivița noastră*, *Zorile de aur*, *Pămînt dezrobot* — care utili-

zează cu o rară măiestrie și autentică originalitate folclorul oltenesc în ambianța unei suculente armonii modale cu nuanțe diatonice, într-un stil monumental.

Un opus mai aparte îl constituie ciclul de lieduri pentru voce și orchestră *7 cîntece din ulița noastră* de Paul Constantinescu. Un melos modal cromatic, cu trepte mobile, o subtilă eterofonie și o colorată orchestrație, aerată, — uneori tinzînd spre stilul cameral — se impun în mod deosebit. Ciclul conține pagini tragice, cum ar fi piesa *După mort*, în timp ce finalul se înseninează cu discreție. Nu lipsesc nici elemente de grotesc, ce satirizează păturile suprapuse. Tot ciclul constituie una din cele mai vibrante dedicații pentru „momentul Grivița“, realizat cu marele talent al lui Paul Constantinescu. Totodată autorul ne indică unul din drumurile prin care se poate valorifica tematica contemporană.

În domeniul operii semnalăm 3 realizări valoroase: *Fata cu garoafe* de Gh. Dumitrescu, *Trandafirii Dostanei* de Norbert Petri și *Pădurea vulturilor* de Tudor Jarda — opere unde cîntecul de masă, cîntecul popular, elemente ale modalismului armonico-polifonic, și ale orchestrației simple, dar nu simpliste, se îmbină într-un tot unitar, original, mobilizator. În domeniul baletului, *Primăvara* de Cornel Trăilescu se poate aminti ca un prim moment în această privință; totodată, o invitație pentru realizări în ramura atât de captivantă a coregrafiei moderne, în adevăratul sens al noțiunii.

Activitatea Partidului nostru este talmăcită în chip măiestrit în foarte multe compoziții. Fie că este vorba de lupta dură, cu lacrimi, sudoare și sînge, din epoca ilegalității, fie că este vorba de mersul spre lumină din zilele noastre, pe care le trăim din plin! Și toate acestea sub cerul unui nou umanism, al luptei pentru pace, al tendinței de a uni popoarele lumii, pentru a colabora rodnic în toate domeniile de activitate.

Discursul muzical relevă cînd aspecte clasice, cînd altele romantice. Ca apoi să evolueze spre noile mijloace ale artei sonore, cele atonale, — legate de aparte combinații timbrale și ritmice. Nu sînt evitate nici procedeele atematiche și ale construcției structuraliste. Deci iată un bogat arsenal de procedee, izvorite din dorința ardentă a compozitorilor noștri de a talmăci viața de azi.

Se cuvine a aduce un senin omagiu tuturor literaților contemporani, care au contribuit și ei, în bună parte, la reușitele amintite. La „concertul comunist“ al manifestărilor dintr-o țară în plin progres! O generoasă și curată chemare la conturarea unui fierbinte umanism, răsfirînd pretutindeni pulberi de aur...